

GALATALAISKIRJEEN SELITYS II

Martti Luther

MARTTI LUTHER
10.11.1483 – 18.2.1546

KATHARINA VON BORA
29.1.1499 – 20.12.1552

Martti Luther, GALATALAISKIRJEEN SELITYS
 Turun Kirjapaino ja Sanomalehtiyhtiö 1932. s.718.
 Kooste, esipuhe ja tehosteet: Väinö Hotti

MARTTI LUTHER – GALATALAISKIRJEEN SELITYS (kooste)

VAHURSKAUTTAMISOPPI

Galatalaiskirjettä selittäessäni on varsinaisena tarkoitukseni ollut **vanhurskauttamisopin mahdollisimman selvä esittäminen** (641).

Tämä yksi ainut opinkohta (vanhurskauttaminen) olisi vähitellen - ...- kukistanut paavivallan, ...jumalanpalvelukset, pyhimysten avuksi huutamiset, kiirastulet, messut... **ja muut samantapaiset loputtomat iljetykset** (269).

Niinpä paavivalta ei nykyään järky eikä sorru mainitsemamme lahkomielisten riehunnan vuoksi, vaan **sen vuoksi, että julistetaan vanhurskauttamisoppia** (270).

Vanhurskauttamisoppia on siis – niinhän minä usein muistutan – huolellisesti opittava. Siihenhän sisältyvät kaikki muut uskonoppimme kohdat, ja **kun se pysyy turmeltumattomana, pysyvät muutkin turmeltumattomina** (339).

Juuri pääasiallisesti tämän opin vuoksi, jota me niin ahkerasti teroitamme, me **saamme kärsiä vihaa ja vainoa saatanan ja maailman puolelta**. Saatana näet kyllä oivaltaa mikä voima tällä opilla (vanhurskauttamisopilla) on ja mitä hyötyä siitä on (342).

Kun tämä oppi on poikessa, on jäljelle jäänyt vain paljasta erehdystä, teeskentelyä ja jumalattomuutta, näyttäköön sitten ulkonaisesti vaikka suurimmalta (totuudelta, jumalanpalvelukselta ja) pyhyydeltä (471).

PYHÄ VIHA

Mutta perkeleelle ja hänen palvelijoilleen, eksytysten ja lahkojen alkuunpanijoille meidän pitää apostolin esimerkin mukaisesti olla kärsimättömiä, kopeita, karskeja ja leppymättömiä sekä säälimättä paljastaa pilkattavaksi, kirotta ja tuomita heidän kavaluutensa (63,64).

Kaikkien näet pitää uskoa Paavalin saarnaama evankeliumi **tahi joutua kirouksen ja tuomion alaiseksi (mt.77).**

Paavali tuiskii tulta puhuessaan ja leimuaa kiihkossaan, niin että alkaa kirotta melkein pä enkeleitäkin (75).

Paavalilainen sanonta: ´maailma on minulle ristiinnaulittu`, toisin sanoen, päätelen maailman kadotukseen tuomituksi; ´ja minä maailmalle`, toisin sanoen, maailma vuorostaan päättelee minut kadotukseen tuomituksi. **Me siis ristiinnaulitsemme ja kadotukseen tuomitsemme toinen toisemme:** minä kiroan perkeleen myrkkynä maailman koko vanhurskauden ja opin; maailma vuorostaan kiroaa minun oppini ja tekoni, päättelee minut ruttoisaksi mieheksi, vääräoppiseksi ja kapinalliseksi (693,694).

”Hurskaat taas puolestaan sanovat maailmaa – niin, ´maailma` ei Pyhässä Raamatussa merkitse vain julkijumalattomia rikoksellisia, **vaan niitäkin, jotka ovat hyvin vilpittömiä, hyvin viisaita ja hyvin pyhiä** – perkeleen lapseksi, joka tarkkaan seuraa isänsä askeleita” (694,695).

”**Näin sanomalla Paavali siis todistaa Pyhän Hengen antamalla pohjattomalla vihalla vihaavansa maailmaa, ja maailman vuorostaan pohjattomalla, pahan hengen antamalla vihalla vihaavan häntä;** on kuin hän sanoisi: Ei mitenkään voi olla olemassa mitään sovinnollista suhdetta minun ja maailman välillä” (695).

UUSI ARVOSTELUKYKY

Se (armon ja autuuden oppi) vielä **tu mukanaan valon ja kyvyn arvostella kaikkia asioita (67).**

Kristityt ovat kaikkien oppien arvostelijoita... he voivat suoralta kädeltä lausua sellaisen arvostelun, että turkkilainen koraanineen on tuomittu...Samoin he langettavat tuomion paavista (170).

Mutta nyt kun evankeliumi opettaa, että ei vanhurskauta laki eivätkä teot, vaan usko Kristukseen, on siitä seurauksena sangen varma käsitys ja ymmärrys, sangen iloinen omatunto sekä **kyky arvostella kaikkia elämänmuotoja ja asioita**. Nyt uskova voi lausua varman arvostelunsa: paavikunta kaikkine munkistoineen ja säännöksineen on jumalaton...

”Niin, me olimme silloin vajonneina niin kauhistavaan pimeään, ettemme kyenneet mitään asiaa oikein arvostelemaan. Mutta nyt, kun evankeliumin valo välkehtii, alistamme kaikki elämäntapamukset maailmassa **varman ja erehtymättömän arvostelumme alaisiksi**” (259).

Ja sitten toinen tapa: Pyhä Henki lähetetään sanan välityksellä uskovien sydämeen, niin kuin tässä sanotaan: ´Jumala on lähettänyt sydämeenne Poikansa Hengen` jne. Tämä toteutuu käyttämättä näkyvää muotoa, kun nimittäin suullisen sanan välityksellä saamme sellaisen hehkun ja valon, josta muutamme toiseksi ja uusiksi, **josta meihin kasvaa uusi arvostelukyky**, uusi mieli ja uudet taipumukset... Paavilaiset ja kiihkohenget sitä vastoin **eivät kykene varmasti arvostelemaan ainuttakaan asiaa**.

Tosin ei (maailman silmissä) näytä siltä kuin olisimme mieleltämme uudistuneet ja omaisimme Pyhän Hengen. Mutta juuri tuo arvostelukykymme, puheentapamme ja tunnustuksemme riittävästi ilmaisevat, että Pyhä Henki lahjoineen on meissä. Ennenhän emme osanneet kerrassaan mitään asiaa oikein arvostella: emme muitta mutkitta lausuneet ja tunnustaneet, että **kaikki omamme on syntiä ja kirottua** (447).

Mutta kun seurakunnanpaimenilta ja kaitsijoilta puuttuu sanan käsitys, harjoitus ja puhdas käsittely, he ehdottomasti elävät suruttomina: eihän heillä ole mitään kiusausta, ristin eikä vainojen tuottamaa harjoitusta, **joka tavallisimmin on puhtaan sanan julistamisen seurauksena**. Heidän oli siis mahdotonta ymmärtää Paavalia. Meillä taas on Jumalan armosta puhdas uskonoppi, jota me myös avoimesti tunnustamme. Sen tähden meidän onkin pakko kärsiä perkeleen ja maailman hirveintä vihaa ja vainoamista; ja elleivät hirmuvaltiaat ja harhaoppiset väkivalloin ja viekkauksin sekä saatana sydänvapistuksin ja tulinuolin meitä räähkäisi, **niin Paavali olisi meille yhtä käsittämätön ja tuntematon kuin hän oli koko maailmalle menneinä vuosisatoina ha yhä vieläkin on vastustajillemme: paavilaisille ja kiihkohengille**. Niinpä profetian lahja ja oma tutkimisemme liittyneinä sisäisiin ja ulkonaisiin

ahdistuksiin avaavat ymmärryksemme, niin että oikein käsitämme Paavalin ja koko Raamatun (496, 497).

”Me sitä vastoin, jotka uskomme Kristukseen ja joilla on hänen mielensä, ´arvostelemme kaikkea, **mutta meitä itseämme ei kukaan kykene` todellisesti eikä Jumalan edessä ´arvostelemaan`** (1 Kor.2:15) (643).

MAALMAN VAINO

Näkevähän kaikki, että minä tällä julistuksellani ole kaikkialla hankkinut osakseni vainoa ja kaikkein kiivainta, hillittömintä vihaa oman kansani ja kaikkien ihmisten puolelta... Tämä ei todellakaan ole ihmisten ja maailman mieleistä julistusta! **Maailmaa näet ei voida pahemmin ja pistävämmin ärsyttää kuin tuomitsemalla sen viisaus, vanhurskaus, hengellisyys ja mahti...** Jos me näet tuomitsemme ihmiset ja kaikki heidän (näköjään parhaimmat pyrkimyksensä, käy aivan varmasti niin, että vaivattomasti saamme osaksemme heidän katkerimman vihansa, vainot, pannaan panot, tuomiot ja kuoleman (79,80).

Mutta juuri tällä, että minä tuomitsen ihmisten teot..., että kaikki ihmiset ovat syntisiä, jumalattomia, vääriä, vihan lapsia, saatanan vankeja ja tuomittuja, ja että heitä ei vanhurskauteta teoista..., **minä hankin osakseni joka miehen leppymättömän vihan....**Ja juuri tällä minä ärsytän niin juutalaiset kuin pakanatkin vihaan ja suuttumukseen itseäni kohtaan (80,81).

Me taas, koska pyrimme olemaan mieleisiä Jumalalle emmekä ihmisille, ärsytämme vastaamme perkeleellisen ja helvetillisen vihan sekä saamme kärsiä maailman taholta herjausta ja pilkkasanoja, kuolemaa ja kaikkea onnettomuutta (81,82).

Ulkokultaiset meitä syyttävät ylpeiksi ja itsepäisiksi, sellaisiksi, jotka muka yksin tahdomme olla viisaita, muka emme tahdo ketään totella emmekä kenellekään tehdä myönnytyksiä (137).

Älköön siis kukaan tehtäviään jumalisesti ja uskollisesti suorittava, olkoon sitten missä asemassa tahansa, ja joka hyvästä uurastuksestaan saa osakseen ihmisten kiittämättömyyttä ja vihaa, tämän vuoksi kiusaantuko kuollakseen, **vaan sanokoon Kristuksen kanssa: ´He ovat vihanneet minua syyttä`** (Ps.25:19; 35:19; 69:5; Joh.15:25) (462).

Mistä syystä he niin katkerasti vihaavat meitä? **Yksinomaisesti siitä syystä, että ovat kuulleet uusia opettajia** (491).

Samoin nykyään **Lutherin nimi** on maailman mielestä **kaikkein vihattavin**: se joka minua kiittää, tekee suuremman synnin kuin kukaan epäjumalanpalvelija, rienaaja, valapatto, huorintekijä, aviorikkoja, murhaaja, varas (mt. 502).

Ken vain on syntynyt ja elää Kristuksessa ja kerskaa tästä syntymästään ja jumalallisesta perinnöstä, saa vainoojaksi Ismaelin (mt. 533).

”Kaikki oli ennen evankeliumin esiintuloa niin leppoisan rauhallista, mutta nyt, kun sitä on julistettu, kaikki menee mullin mallin...hurskaat saavat maailmassa pitää hyvänään sen kunnianimen, että ovat kapinallisia, rauhanrikkooja ja lukemattomien onnettomuuksien aiheuttajia...**Älköön tunnustautuko kristityksi se, joka ei halua kärsiä vainoa Ismaelin puolelta!**” (533,534).

Ken ikinä siis on valmis opettamaan Kristusta ja tunnustamaan häntä vanhurskautenamme, hänen on pakko kohta kuulla olevansa vahingollinen, epäjärjestystä aikaansaava (535).

”Mutta se, joka pyrkii olemaan mieliksi Jumalalle, saa ihmiset sydäntyneiksi vihollisikseen” (mt.82).

Meillä on Jumalan käsky opettaa evankeliumin oppia, syntyi sitten pahennusta tai ei... Kristus opetti evankeliumia, vähääkään välittämättä siitä, että juutalaiset loukkaantuivat (507).

Valepostolit pilkkasivat Paavalia galatalaisten kuullen tähän tapaan: Hän on äksypäinen ja riidankipeä mies: pikkuseikan tähden menee rikkomaan seurakunnissa vallitsevan yksimielisyyden, ja vain siitä syystä, että yksin on olevinaan viisas, yksin tahtoo arvontaa osakseen - . Näin väärin Paavalia syyttäen tekivät hänet monen silmissä vihatuksi (584).

Julistuksellaanhan he (kristityt) yksinkertaisesti vain hankkivat itselleen maailman vihat ja vainot sekä herättävät pahennusta (592).

Jos siis evankeliumia julistetaan täydessä rauhassa, on se aivan varmana merkinä siitä, että se ei ole evankeliumia (592).

En siis mitenkään soisi paavin, piispojen, ruhtinaiden ja kiihkohenkien olevan sovussa kanssamme. **Sellainen sopuhan eittämättömästi merkitsisi sitä, että olemme menettäneet oikean opin** (593).

Evankeliumin kukoistaessa täytyy siis ristin pahennuksen välttämättömyyden pakosta seurata – muussa tapauksessa perkeleeseen ei ole sattunut täysosuma,

vaan häntä on vain keveästi huitaistu. Jos tulee täysosuma, hän ei pysy rauhallisena, **vaan alkaa metelöidä kauheasti ja panee kaiken sekaisin** (594).

Älköön siis millään muotoa ristin pahennusta poistettako; niin kävisi, jos julistaisimme sitä, mitä tämän maailman ruhtinas jäsenineen halusta kuuntelisivat, nimittäin teoista tulevaa vanhurskautta; **silloin meillä olisi säyseä perkele, suosiollinen maailma, leppyinen paavi ja leppyiset ruhtinaat!** (594).

Vainoaahan ja surmaahan meitä maailma, vihaavathan meitä valeveljet mitä kii-vaimmin, kauhistaahan meitä kavalasti sydämissämme saatana tulinuolineen vain sen vuoksi, että opetamme Kristuksen olevan vanhurskautemme ja elämämme (703).

1. **JUMALA OMPI LINNAMME JA VAHVA TURVA AIVAN, ON MIEKKAMME JA KILPEMME AJALLA VAARAN, VAIVAN SE VANHA VAINOOJA, KAVALA, KAUHEA, ON KIIVAS KIUKKUINEN JA JULMA, HIRMUINEN. VAIN HERRA HÄNET VOITTA.**
2. **ON TURHA OMA VOIMAMME, VÄÄRYYDEN VALTAA VASTAAN. ME TURMAN VALLAT VOITAMME HERRASSA AINOASTAAN. HÄN, KRISTUS, KUNINGAS, ON VOITONRUHTINAS, LYÖ JOUKOT HELVETIN, NE TALLAA JALKOIHIN, JA VOITON MEILLE SAATTAA.**
3. **MAAILMA VAIKK` OIS TÄYNNÄNSÄ, PIMEYDEN ENKELEITÄ, PÄÄLLEMME SYÖSTEN PÄÄNÄNSÄ, HE EIVÄT VOITA MEITÄ. NE RAIVOTKOHOT VAAN, JA SYÖSKÖÖT KIUKKUAAN, NE SAANEHET JO ON HERRALTA TUOMION. YKS SANA HEIDÄT KAATAA.**
4. **SE SANA SEISOO VAHVANA, HE EI VOI SITÄ KESTÄÄ. KUN KANSSAMME ON JUMALA, KEN MEILTÄ VOITON ESTÄÄ. JOS VEIS HE HENKEMME, OSAMME, ONNEMME, NE HEIDÄN OLKOHON, VAAN MEIDÄN IÄT ON, JUMALAN VALTAKUNTA.**

